

DOI 10.31651/2524-2660-2019-4-132-137
ORCID 0000-0001-6263-4744

ВІНТЮК Юрій Володимирович,

кандидат психологічних наук, доцент кафедри теоретичної та практичної психології,
Національний університет «Львівська політехніка»,
e-mail: yurvin@ukr.net

УДК 378.011.3-052:159]:005.336.2

КОНСУЛЬТУВАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

У статті розглянуті особливості процесу консультування у професійній підготовці майбутніх фахових психологів у сучасних умовах.

Здійснено огляд наукових публікацій за темою дослідження; вивчено праці що стосуються особливостей процесу професійного психологічного консультування.

З'ясовано підходи до консультування при вирішенні різноманітних життєвих завдань.

Наведено результати власного дослідження, що розкриває особливості консультування у підготовці майбутніх фахівців у ЗВО, психологів зокрема.

Зроблено висновки з проведеної роботи і намічено перспективи подальших досліджень у даному напрямку.

Ключові слова: професійна підготовка у ЗВО; психологічне консультування; проблеми особистісного і професійного становлення; підготовка майбутніх фахових психологів.

Постановка проблеми. Підготовка висококваліфікованих фахівців у системі вищої освіти вимагає перегляду традиційних методів і способів роботи та застосу-

вання інноваційних підходів, що дозволяють отримувати бажані результати. Адже здобуття вищої освіти у наш час зумовлене необхідністю підготовки фахівців, здатних працювати в умовах ринкових відносин, що створює різноманітні труднощі для тих, хто здобуває спеціальність. Важливу роль у їхньому вирішенні Міністерство освіти і науки України відводить Психологічній службі закладів вищої освіти (ЗВО). Сказане повною мірою стосується підготовки майбутніх фахових психологів; дана обставина зумовляє необхідність розгляду даного питання, що змушує до проведення відповідного дослідження.

Мета статті: розглянути особливості процесу консультування у професійній підготовці майбутніх фахових психологів у сучасних умовах.

Завдання дослідження:

- здійснити огляд наукових публікацій за темою дослідження; вивчити праці що стосуються консультування у професійній підготовці майбутніх фахівців;
- виявити головні засади консультування у професійній підготовці фахівців у сучасних умовах;
- висвітлити закономірності консультування у фаховій підготовці майбутніх психологів у ВНЗ;
- зробити висновки з проведеної роботи і намітити перспективи подальших досліджень у даному напрямку.

Дана публікація є продовженням викладу результатів попередніх досліджень, із формування професійної компетентності майбутніх фахових психологів, які були опубліковані раніше.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед публікацій присвячених різним аспектам психологічного консультування варто відзначити праці: Г.С. Абрамової [1], А. Айві [2], М.В. Бадалової [3], Ф. Бурнарда [4], С.В. Васьківської [5–7], П.П. Горностаї і С.В. Васьківської [8], М.П. Гусакова [9], О.Б. Емішянца [10], Р. Кочюнаса [11], Р. Мея [12], В.Ю. Меновщикова [13], В.Г. Панка [14], Н.М. Пеньковської [15], О.Е. Помиткіна [16], Л.М. Самошкіної [17], О.В. Строяновської [18], Т.М. Титаренко [19], Н. Томашека [20], Г.О. Хомича [21] та деякі інші.

У цих працях детально розглянуті питання сутності та призначення психологічного консультування; надано відомості про різні підходи до його організації та проведення; подано інформацію про конкретні методи консультування, способи та прийоми; специфіку застосування до вирішення різних психологічних проблем і контингентів клієнтів; висвітлено основні труднощі, що постають при його проведенні; а також

розглянуті шляхи подолання труднощів, що виникають при здійсненні процесу взаємодії з клієнтами, як і стан сучасних наукових розвідок у даному напрямку.

Однак інформації про особливості консультування у професійній підготовці майбутніх фахівців виявлено не було, що спонукає до проведення самостійного дослідження. Одержана в результаті здійснення огляду публікацій інформація використана при організації та проведенні власного дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Передусім необхідно відзначити, що на проведене дослідження певні обмеження наклали специфіка організації і надання психологічних послуг у НУ «Львівська політехніка», де воно проводилося. Централізованої Психологічної служби ЗВО у даному закладі немає, відтак йдеться лише про Психологічну службу Інституту права, психології та інноваційної освіти, яка діє на громадських засадах. Обслуговує вона лише студентів даного інституту, а надають консультації у ній викладачі кафедри Теоретичної та практичної психології. Відповідно, зібрати дані про особливості консультативної роботи зі студентами різних спеціальностей не вдалося, а лише тих, які готує вказаний підрозділ університету. Тому завдання про з'ясування особливостей консультування студентів різних спеціальностей вдалося виконати лише частково. В подальшому викладі особливості консультування студентів-психологів і студентів інших спеціальностей будуть розглядатися паралельно. Однак передусім розглянемо чинники, що обумовлюють специфіку психологічно-консультаційної роботи зі студентами.

Слід також відзначити, що традиційні форми консультаційної роботи, які використовуються у навчальному процесі (роз'яснення складних питань із різних тем, консультування студентів викладачами при виконанні індивідуальних завдань, контрольних робіт, написанні курсових і дипломних робіт тощо) у даному викладі не розглядаються; як такі, що добре налагоджені та не потребують проведення спеціальних досліджень.

Налагодженню роботи психологічної служби для консультування майбутніх фахових психологів передувало проведення аналітичного емпіричного дослідження. Воно повинно було з'ясувати, які саме питання турбують студентів, і яким чином вони мають намір їх вирішувати. Причому головною метою його проведення було навіть не збір даних про наявність і поширеність певних психологічних проблем у студентів, виявлення найрозповсюдженіших

тощо (що можна зробити і в ході проведення консультаційної роботи). Справа у тому, що для налагодження консультаційної роботи важливо донести до студентів необхідну інформацію, не тільки про наявність психологічної служби, але і про її діяльність, спрямованість, можливості, способи роботи, фахівців, які в ній працюють та ін. Тому, поряд з іншими можливостями для поширення такої інформації було задіяно і прямий контакт, під час проведення опитування. В результаті його проведення – під час якого всім бажаним було запропоновано дати відповіді на питання анкети – були з'ясовані основні психологічні проблеми, що турбують студентів, а також низка супутніх питань. Одержані дані були проаналізовані, що дозволило – при проведенні організаційних робіт – певним чином орієнтувати діяльність психологічної служби. Виклад результатів проведеного дослідження в даному випадку не наводиться, оскільки потребує окремої публікації.

Слід також відзначити, що для вирішення виявлених психологічних проблем у студентів є різні можливості. Одну з них надає теоретична підготовка з різних навчальних дисциплін, проте це переважно стосується тих, хто навчається за спеціальністю «Психологія». Студенти інших спеціальностей вивчають лише загальноосвітній курс з психології, проте вони також можуть самостійно читати необхідну їм літературу з різних питань. Але у будь-якому випадку попередня теоретична підготовка, її тривалість і рівень мають значення для проведення психологічних консультацій зі студентами.

Крім цього, студенти, що навчаються за спеціальністю «Психологія», мають значно більше можливостей не лише щодо здобуття психологічних знань, але й їх практичного освоєння. Велику увагу при вивченні різних тем із навчальних предметів, що вивчаються, надається практичній компоненті: проведенню практичних занять із тестуванням, здійсненню інтерпретації одержаних даних, проведенню можливих тренінгів тощо. А це, своєю чергою, також обумовлює в подальшому специфіку консультаційної роботи з ними.

Стосовно основ консультаційної роботи, що проводилася, потрібно відзначити наступне. Як відомо, в процесі консультування психолог, як правило, вирішує два основні завдання: 1) допомагає клієнту зорієнтуватися у власних проблемах, знайти напрям, в якому необхідно шукати вихід із складної ситуації; 2) актуалізує психологічні ресурси та здібності клієнта, які сприяють пошуку нових можливостей вирішення

проблеми. Відповідно до цього, консультативна бесіда як основний метод роботи має два аспекти: діагностичний і психотерапевтичний. У подальшому реалізується стандартизована процедура роботи психолога з клієнтом яка, в залежності від наявної проблеми і рівня обізнаності клієнта, відбувається за різними алгоритмами.

Відповідно до сказаного, для вирішення першого, діагностичного завдання психолог консультант здійснює різнобічний аналіз необхідної інформації про клієнта і його життєвої ситуації, та визначає проблеми, що змусили його звернутися за допомогою. В першу чергу він з'ясовує причини і джерела розвитку проблем клієнта; при цьому важливо подолати недовіру, психологічний захист із його боку. За одержаною інформацією консультант одержує дійсну картину ситуації чи події. Важливо здійснити аналіз з'ясованих фактів, вражень, витіснених переживань, прихованих мотивів поведінки й інші чинники, що призвели до появи виявлених труднощів, встановлює механізми розвитку дискомфортного психічного стану студента.

На наступному етапі роботи вирішується друге, психотерапевтичне завдання, в ході якого відбувається процес надання психологічної допомоги з застосуванням відповідних прийомів, способів, методик і технік психологічного впливу. Консультант здійснює психологічну підтримку, оптимізацію психологічного стану й активізацію наявних внутрішніх психологічних ресурсів клієнта. При цьому терапевтична та корекційна робота спирається на результати вирішеного діагностичного завдання, що допомагає встановити оптимальні форми допомоги, адекватні до наявного випадку. Психолог не лише надає необхідної енергії змінам, які необхідно впровадити, але й вказує клієнту шлях, яким можна вийти з небезпечної зони.

Проведене дослідження виявило, що у студентів наявні чимало різних психологічних проблем. Але, слід відзначити, що найпоширеніші з них мало відрізняються у студентів-психологів, що навчаються на молодших курсах і студентів інших спеціальностей. Відповідно, спочатку були з'ясовані загальні закономірності консультування у професійній підготовці майбутніх фахівців, незалежно від їхніх спеціальностей.

До найбільшої несподіванки слід віднести ту обставину, що серед проблем, із якими часто студенти звертаються на консультацію, є такі, які, на перший погляд, не повинні бути характерними для осіб, котрі здобувають вищу освіту: труднощі в навчанні, подолання лінощів, планування роботи, постановка цілей тощо. Здавалося

б, ці та інші подібні проблеми повинні вирішуватися ще у школі, тому при проведенні консультацій потрібно було з'ясувати їхні причини. Встановлено, що рівень вирішення цих труднощів у загальноосвітніх закладах і ЗВО суттєво відрізняється, особливо це залежить від рівня здобутої попередньої освіти. Тим не менше, психологам-консультантам у ЗВО нерідко доводиться займатися вирішенням саме таких проблем.

Найявні психологічні проблеми, що мають проявом труднощі у налагодженні діяльності, навчальній зокрема, становлять певний комплекс; тому для їхнього вирішення задіюється створена для їхнього вирішення процедура. Так, при наявності труднощів із засвоєнням навчального матеріалу студентам пропонується пройти діагностику для з'ясування функціонування пізнавальних психічних процесів. Як тільки встановлено, який саме з них спричинює труднощі в навчанні, пропонуються відповідні методики для їхнього розвитку. Психолог-консультант складає план такої роботи і налагоджує психологічний супровід його виконання, в ході якого здійснює контроль процесу, його корекцію, оцінює досягнені результати тощо.

Значно складніше працювати з такою поширеною проблемою, як подолання лінощів, оскільки для їхньої наявності є чимало причин. Це може бути і відсутність сенсу життя, тобто людині не відомо, задля чого їй працювати, докласти зусиль, здобувати професію, до чогось прагнути взагалі. В іншому випадку причиною ліні може бути відсутність значимих життєвих цілей, мотивів, необхідних для певної діяльності інтересів – що нерідко буває у тих випадках, якщо старшокласники не самостійно обирають собі майбутню професію, особливо часто під тиском батьків, а ставши студентами, не бажають освоювати професію, яка їм не подобається. До інших причин лінощів слід віднести: нестачу енергії для продуктивної діяльності (через невміння відпочивати або труднощі зі здоров'ям), брак вольових якостей, невміння навчатися, несформованість цінностей, страх перед невдачею тощо. Після проведення необхідної діагностичної роботи, спрямованої на виявлення причин лінощів, подальша робота організовується з врахуванням наявної ситуації.

До інших поширених проблем, із якими часто звертаються студенти, належать: особистісний розвиток, формування самооцінки, налагодження саморозвитку й ін. Всі вони також становлять певний комплекс проблем, що потребують вирішення, оскільки перешкоджатимуть процесу професійного становлення. Після попереднього з'ясування проблеми, для уточнення і конкретизації одержаних даних, студентам

пропонують виконати відповідні діагностичні методики: на визначення рівня самооцінки, вираженості певних якостей особистості, певні особистісні опитувальники тощо. В кожному з конкретних випадків психолог-консультант повинен налагодити роботу студента над собою, спрямовану на розвиток необхідних особистісних якостей.

Третю групу найпоширеніших проблем становлять: міжособистісні стосунки, досягнення успіху в житті, підвищення стресостійкості, подолання страхів, подолання депресій та ін.; які важко об'єднати в єдиний комплекс. Неочікуваним виявилось те, що проблема професійного становлення до певного часу не займає помітного місця у даному переліку. Для з'ясування причин такої ситуації були проведені додаткові бесіди зі студентами. Встановлено, що під час навчання на молодших курсах вказана проблема не належать до домінуючих, причому з різних причин: у одних є інші важливі проблеми, вирішення яких також необхідне для подальшого успішного професійного становлення, у інших така проблема ще не набула конкретних обрисів, а треті вважають що в процесі навчання вона вирішиться автоматично тощо.

Однак на старших курсах у студентів-психологів відчутно дає себе знати специфіка їхньої професійної підготовки, яка наявна через дію вище зазначених чинників. Слід також відзначити, що нерідко серед причин звернення студентів старших курсів за консультацією є бажання краще познайомитися зі специфікою здійснення консультаційної роботи; (у певних конкретних випадках, оскільки з процесом надання психологічних консультацій у загальних рисах вони вже знайомі, що потрібно їм для власної консультаційної практики). Тобто маємо дію ще одного чинника: на перше місце виступають вже не власні психологічні проблеми, а їхніх потенційних клієнтів. Відтак, стосовно особливостей консультування у професійній підготовці майбутніх психологів, було з'ясовано наступне.

До питань, які турбують саме фахових психологів, переважно відносяться: професійне становлення, розвиток творчого потенціалу, формування мотивації та ін. Для вирішення цих проблем важливо налагодити ефективне спілкування зі студентами, як групове – під час занять – так і індивідуальне, професійне за спрямуванням і особистісне за рівнем. Встановлення контакту, довірливої атмосфери, з задіянням при цьому власного досвіду, а також бажання допомогти у вирішенні певної конкретної ситуації сприяє успішному вирішенню як завдань психологічного консультування, так і подолання труднощів на

шляху професійного становлення майбутніх фахівців.

Після налагодження роботи психологічної служби було вирішено здійснити оптимізацію її роботи, на підставі накопиченого досвіду. Метою цієї роботи було не лише покращення якості роботи служби, але й необхідність охопити невеликою кількістю кваліфікованих психологів-консультантів більшу кількість бажаючих скористатися запропонованими послугами. В результаті було розроблено та впроваджено раціональний підхід до вирішення психологічних проблем, які ускладнюють процес професійного становлення майбутніх фахівців. Основні положення запропонованого підходу зводяться до наступного. Студенти, які звертаються в психологічну службу з приводу можливих труднощів, що ускладнюють процес їхньої адаптації, в різних сферах, спочатку проходять діагностичний етап консультування, під час якого психолог допомагає кожному клієнту зорієнтуватися у власних проблемах, знайти напрям, в якому необхідно шукати вихід із ситуації, що склалася. Далі, якщо виявлена проблема належить до типових, для їх вирішення були створені групи для роботи за відповідними напрямками: «Подолання і профілактика стресів», «Оптимізація міжособистісних стосунків», «Подолання лінощів», «Подолання труднощів у навчанні», «Вирішення і уникнення конфліктів», «Корекція самооцінки» та ін., де студенти працюють під керівництвом психолога в невеликих групах. Якщо ж виявлена проблема не належить до числа розповсюджених, клієнти на наступному етапі роботи займаються з психологом індивідуально. Після апробації даного підходу були внесені також інші пропозиції щодо його вдосконалення, тобто він потребує подальшого вдосконалення, і робота у цьому напрямку триває.

Детальне висвітлення як проблем, що постають у консультативній роботі з підготовки майбутніх фахівців у ЗВО, так і способів та результатів роботи з ними потребує написання монографії.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

1. Огляд літературних джерел за темою дослідження дозволив встановити, що у працях вітчизняних і зарубіжних науковців наявні необхідні напрацювання, які дозволяють з'ясувати різні аспекти психологічного консультування, але не містять інформації про його застосування у професійній підготовці фахівців у ЗВО в сучасних умовах.

2. Враховуючи дані проведеного дослідження та наявний досвід, можна виявити особливості консультування у професійній підготовці фахівців, які можуть бути використані для оптимізації навчально-виховного процесу з їхньої підготовки.

3. Проведене дослідження дає змогу виявити особливості консультування у професійній підготовці майбутніх психологів, яке покликане створити умови для вирішення практичних завдань і створює умови для оптимізації процесу їхньої підготовки та досягнення мети навчально-виховного процесу.

У подальшому передбачено детальніше розглянути практичні підходи, способи і методи надання консультацій у професійній підготовці майбутніх психологів, а також з'ясувати їхній вплив на формування професійної компетентності.

Список бібліографічних посилань

1. Абрамова Г.С. Практикум по психологическому консультированию. М.: Академия, 1995. 128 с.
2. Айві А. Цілеспрямоване інтерв'ювання і консультування: сприяння розвитку клієнта. Київ: Сфера, 1998. 342 с.
3. Бадалова М.В. Тренинг интеллектуальных навыков консультирования. Практическое руководство. Севастополь: Стрижак-пресс, 2003. 214 с.
4. Бурнард Ф. Тренинг навыков консультирования. СПб.: Питер, 2002. 256 с.
5. Васьківська С.В. Основи психологічного консультування: навчальний посібник. Київ: Четверта хвиля, 2004. 256 с.
6. Васьківська С.В. Технологія консультування (Організація консультативної взаємодії). Київ: Главник, 2005. 96 с.
7. Васьківська С.В. П'ять вимірів психологічного консультування. Київ: Ніка-центр, 2019. 400 с.
8. Горностай П.П., Васьковская С.В. Теория и практика психологического консультирования: Проблемный поход. Київ: Наук. думка, 1995. 128 с.
9. Гусакова М.П. Психологическое консультирование: учебное пособие. М.: Эксмо, 2010. 288 с.
10. Емішянц О.Б. Проблеми психологічного консультування. URL: <http://appsychology.org.ua/data/jrn/v1/i37/32.pdf>
11. Кочюнас Р. Проблемы психологического консультирования. М.: Академический проект, 1999. 240 с.
12. Мей Р. Искусство психологического консультирования. М.: Класс, 1994. 144 с.
13. Меновщиков В.Ю. Введение в психологическое консультирование. М.: Смысл, 2004. 109 с.
14. Панок В.Г., Острова В.Д. Психологічна служба вищого навчального закладу (організаційно-методичні аспекти). Київ: Освіта України, 2010. 230 с.
15. Пеньковська Н.М., Шептицький Р.В. Основи психологічного консультування в методі позитивної психотерапії: навчально-методичний посібник. Тернопіль: Крок, 2014. 286 с.
16. Помиткін О.Е. Індивідуальне психологічне консультування учнівської молоді на засадах духовно орієнтованого підходу. URL: https://novyn.kpi.ua/2006-2/07_Pomitkin.pdf
17. Самошкіна Л.М. Основи психологічного консультування: навчальний посібник; за ред. Е.А. Носенко. Дніпропетровськ, вид-во ДНК, 2011. 332 с.
18. Строяновська О.В. Психологічна служба в системі освіти: навчальний посібник. Київ: Каравела, 2013. 176 с.
19. Титаренко Т.М. Кризове психологічне консультування. Київ: Главник, 2004. 96 с.
20. Томашек Н. Системный коучинг. Целеориентированный подход в консультировании; пер. с нем. Харьков: Гуманитарный центр, 2016. 168 с.
21. Хомич Г.О., Ткач Р.М. Основи психологічного консультування. Київ: МАУП, 2004. 152 с.

References

1. Abramova, H.S. (1995). Workshop on psychological counseling. Moscow: Academy. 128 p. (in Rus).
2. Aivi, A. (1998) Purposeful interviewing and counseling: facilitating client development. Kyiv: Sphere. 342 p. (in Ukr).
3. Badalova, M.V. (2003). Training of intellectual counseling skills. A practical guide. Sevastopol: Strizhakpress. 214 p. (in Rus).
4. Burnard, F. (2002). Training counseling skills. St. Petersburg: Peter. 256 p. (in Rus).
5. Vaskivska, S.V. (2004). The basics of psychological counseling: a textbook. Kyiv: Fourth Wave. 256 p. (in Ukr).
6. Vaskivska, S.V. (2005). Technology consulting (Organization of consultative interaction). Kyiv: Glavnik. 96 p. (in Ukr).
7. Vaskivska, S.V. (2019). Five dimensions of psychological counseling. Kiev: Nika-Center. 400 p. (in Ukr).
8. Hornostai, P.P., Vaskovskaia S.V. (1995). Theory and practice of psychological counseling: A problematic approach. Kyiv: Scientific Thought. 128 p. (in Rus).
9. Husakova, M.P. (2010). Psychological counseling: a training manual. Moscow: Eksmo. 288 p. (in Rus).
10. Emishiants, O.B. Problems of psychological counseling. Retrieved from: <http://appspsychology.org.ua/data/jrn/v1/i37/32.pdf> (in Ukr).
11. Kochiunas, R. (1999). Problems of psychological counseling. Moscow: Academic project. 240 p. (in Rus).
12. Mei, R. (2004). The art of psychological counseling. Moscow: Class. 144 p. (in Rus).
13. Menovshchikov, V.Yu. (2004). Introduction to psychological counseling. Moscow: Meaning. 109 p. (in Rus).
14. Panok, V.H., Ostrova, V.D. (2010). Psychological service of higher education institution (organizational and methodological aspects). Kiev: Education of Ukraine. 230 p. (in Ukr).
15. Penkovska, N.M., Sheptytskyi, R.V. (2014). Fundamentals of psychological counseling in the method of positive psychotherapy: a training manual. Ternopil: Step. 286 p. (in Ukr).
16. Pomytkin, O.E. Individual psychological counseling for student youth on the basis of a spiritually oriented approach. Retrieved from: https://novyn.kpi.ua/2006-2/07_Pomitkin.pdf (in Ukr).
17. Samoshkina, L.M. (2011). Basics of psychological counseling: a textbook. In E.L. Nosenko (Ed.). Dnepropetrovsk: kind of DNA. 332 p. (in Ukr).
18. Stroianovska, O.V. (2013). Psychological service in the education system: a textbook. Kiev: Caravel. 176 p.
19. Tytarenko, T.M. (2004). Crisis psychological counseling. Kiev: Chief. 96 p. (in Ukr).
20. Tomashek, N. (2016). System coaching. A goal-oriented approach to counseling. Kharkov: Humanitarian Center. 168 p. (in Rus).
21. Khomych, H.O., Tkach, R.M. (2004). Basics of psychological counseling. Kyiv: MAUP. 152 p. (in Ukr).

VINTYUK Yuriy,

Ph.D in Psychology, Associate Professor of Theoretical and Practical Psychology Department,
Lviv Polytechnic National University

PROFESSIONAL TRAINING ADVICE FUTURE PSYCHOLOGISTS

Summary. Introduction. The training of highly qualified specialists in higher education requires a revision of traditional methods and ways of working and the application of innovative approaches that allow to obtain the desired results. Higher education is nowadays caused by the need to train specialists able to work in market relations, which creates various difficulties for those who obtain a specialty. The Ministry of Education and Science of Ukraine assigns an important role in their decision to the Psychological Service of Higher Educational Institutions. This fully relates to the training of future professional psychologists; this fact necessitates consideration of this issue, which compels the conduct of the relevant research.

Purpose. To consider the features of the counseling process in the professional training of future professional psychologists in modern conditions.

Methods. Analysis, synthesis, systematization, specification, generalization.

Results. The review of scientific publications made it possible to organize and carry out their own research of psychological problems encountered by students during their studies at a higher education institution. The research made it possible to identify the most common psychological problems that students experience in their professional preparation. Both the peculiarities of these problems in students of different courses and specialties, as well as the regularities of working with them by a consultant psychologist in different situations, were found out. An approach to solving typical psychological problems that complicate the process of professional formation of future specialists is developed.

Originality. The main psychological problems that concern students of higher education in the process of acquiring a vocational education have been identified. The developed approach to the solution of typical psychological problems that complicates the process of professional formation of future specialists is tested.

Conclusion. 1. A review of the literature on the topic of the study has revealed that the works of domestic and foreign scientists have the necessary expertise, which allow to find out different aspects of psychological counseling, but do not contain information about its use in the professional training of specialists in universities in modern conditions. 2. Taking into account the data of the conducted research and the existing experience, it is possible to identify peculiarities of counseling in the professional training of specialists, which can be used to optimize the educational process in their preparation. 3. The conducted research reveals features of counseling in the training of future psychologists, which aims to create the conditions for solving practical problems and creates the conditions for optimizing the process of their preparation and achieving the goal of the educational process.

Annotation. The features of the process of counseling in the professional training of future professional psychologists in modern conditions are considered in the article. Review of scientific publications on the topic of research; the works concerning peculiarities of the process of professional psychological counseling have been studied. Explained approaches to counseling in solving various life problems. The results of our own research are presented, which reveals the peculiarities of counseling in the training of future specialists in universities, psychologists in particular. Conclusions have been drawn from the work done and the prospects for further research in this area are outlined.

Keywords: vocational training in higher education institutions, psychological counseling, problems of personal and professional formation, training of future professional psychologists.

Одержано редакцією 10.11.2019
Прийнято до публікації 06.12.2019